

27.5.2021

Tampereen kaupunkiseudun kuntien ja valtion välisen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksen 2020-2023 seuranta

Muistio seurantakokous 4. 6. 2021

Aika: perjantai 4.6.2021 klo 12.15-14.20

Paikka: Teams

Paikalla: Tommi Laanti	Ympäristöministeriö (puheenjohtaja)
Mikko Nurminen	Tampere
Virpi Ekholm	Tampere
Mika Periviita	Tampere
Jouni Korhonen	Pirkkala
Mikko Nieminen	Nokia
Sirkku Malviala	Kangasala
Päivi Nurminen	Tampereen kaupunkiseutu
Kaisu Kuusela	Tampereen kaupunkiseutu
Tapani Touru	Tampereen kaupunkiseutu
Jussi Välimäki	Tampereen kaupunkiseutu
Mari Rajala	Pirkanmaan ELY-keskus (vara Samuli Alppi)
Juha Sammallahti	Pirkanmaan ELY-keskus (vara Harri Vitikka)
Timo Kievari	Liikenne- ja viestintäministeriö
Leena Sirkjärvi	Liikenne- ja viestintäministeriö
Maria Torttila	Liikenne- ja viestintäministeriö
Lotta Mattsson	Valtiovarainministeriö
Hanna-Maria Urjankangas	Työ- ja elinkeinoministeriö
Anna-Leena Seppälä	Ympäristöministeriö
Anna Saarlo	Väylävirasto
Asta Tuominen	Traficom
Jarmo Linden	Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA
Suvi Anttila	Ympäristöministeriö (siht.)

1. Kokouksen avaus

Pj. Laanti toivotti kaikki tervetulleiksi kokoukseen. Todettiin kokouksen osallistujat.

Anna-Leena Seppälä YM ja Maria Torttila LVM esittäytyivät.

2. Tilannekatsaus ja ajankohtaiset

a. kaupunkiseudun ajankohtaiset

Kaisu Kuusela kertoi seudun asuntopoliittisen ohjelman valmistelusta. Valmistelu käynnistettiin vuoden 2020 alussa ja ohjelma on nyt lähdössä lausuntokierrokselle. Ohjelman taustalla vaikuttavat seudun väestökehitys ja eriytymiskehitysselvitys. Väestökehityksen tavoite seudulla on 480 000 asukasta vuonna 2040.

Kasvu suunnataan joukkoliikenteellä hyvin saavutettaviin sijainteihin ja keskusta-alueille. Laatuun ja vetovoimaan kiinnitetään vahvasti huomiota. Eriytymisen ehkäiseminen on vahvasti esillä ohjelmassa ja ehdotetut toimet pohjautuvat tehtyyn eriytymisselvitykseen, jota myös YM rahoitti Kestävä kaupunki –ohjelmasta. Rakenteellisesti tulisi uudistaa kerrostalovaltaisia keskustojen ulkopuolella sijaitsevia lähiöitä sekä välttää yksiöiden keskittymistä tiettyihin naapurustoihin. Kohtuuhintainen asuntotuotanto tavoite on seudulla 25%, mutta pyritään nostamaan 30%. Vaikeutena on, että kohtuuhintainen rakennuskanta valuu suurimmaksi osin lähiöihin ja huono-osaisille alueille. Tuotantoa pitäisi saada tasaisemmin seudun yhdyskuntarakenteen eri osiin. Asunnottomuutta taklataan asuntoneuvonnalla ja lisäämällä koordinaatiota sektorien välillä. Monipaikkaisuus on noussut myös uutena trendinä keskusteluihin ja asiaa tullaan tarkastelemaan.

Keskustelussa keuhuttiin seudun asuntopoliittista ohjelmaa ja sen valmisteluprosessia, sekä pidettiin hyvänä, että sekä asumisen laadusta, segregaatiosta, että kohtuuhintaisen asuntotuotannon jakoperiaatteista on keskusteltu.

b. valtion ajankohtaiset (mm. asuntopoliittinen kehittämisohjelma, MRL:n kaupunkiseutusuunnitelma, MAL-evaluointi, Liikenne12)

Tommi Laanti kertoi, että asuntopoliittisen kehittämisohjelman työryhmämietintö on luovutettu, mutta poliittisen keskustelut ovat vielä kesken, eikä ohjelmaa ole saatu selontekovaiheeseen vielä. Työryhmän mietinnössä MAL-sopiminen oli vahvasti mukana ja suurten kaupunkien asuntopoliittiset haasteet. Poliittisesta käsittelystä ei uskota tulevan isoja poikkeamia mietintöön, ennemminkin painotuksia.

Anna-Leena Seppälä kertoi MRL:n kokonaisuudistuksesta. Seppälä pahoitteli, ettei sitä ole vielä saatu lausunnonle, koska poliittiset keskustelut ovat vielä kesken. Ehdotus kaupunkiseutusuunnitelmasta on puhututtanut paljon ja järjestetyssä webinaarissa tuli kritiikkiä sen pakollisuudesta MAL-seuduille. Kaupunkiseutusuunnitelma ei olisi varsinainen kaava eikä sillä olisi oikeusvaikutuksia. Tavoitteena on, että tulee syksyllä lausuntokierrokselle.

Jarmo Linden kertoi, että kunnallistekniikka-avustuksille on avattu ARAssa uusi haku syyskuun loppuun asti. Käytettävissä oleva kokonaissumma on kasvanut, joten tilaa on uusille hankkeille.

Tommi Laanti kertoi, että YMssä on aloitettu valmistelu MAL-sopimusmenettelyn evaluoinnista ministeri Mikkosen aloitteesta. Tarkoituksena on arvioida prosessia eri näkökulmista selvitystyön kautta. Evaluoinnissa tehdään yhteistyötä Kuntaliiton kanssa.

Maria Torttila ja Anna Saarlo kertoivat Liikenne21 tilanteesta. Suunnitelma on hyväksytty valtionneuvostossa ja annettu eduskunnalle, mutta eduskunta ei ole ehtinyt käsitellä sitä

vielä. Väylävirasto laatii investointiohjelman, joka tulee lausunnoille. Investointiohjelma on hankelistatarjotin, joka on puristettu Liikenne21 antamaan rahoitusraamiin ja siihen on koottu vaikutuksiltaan parhaat hankkeet. Traficom laatii liikennejärjestelmäanalyysia.

Keskustelussa seudun puolelta nostettiin huoli investointiohjelman aikataulusta lausuntojen antamisen suhteen kesälomakaudella. Lisäksi kiinnitettiin huomioita siihen, että seuraavalla MAL-kierroksella täytyy selventää Liikenne21 ja MAL-sopimuksen suhdetta. Pelkona seudun suunnalta oli, että jos investointiohjelmassa ei ole mainittuna seudun isoja liikenteen kehittämishankkeita niin miten käy niihin liitännäisille pienemmille liikennehankkeille, esim. Tampereen henkilöratapihahanke.

3. Seurantakatsaus (Liitteenä)

Tapani Touru ja Jussi Välimäki esittelivät MAL-seurantatietoja vuodelta 2020.

Keskustelussa kiiteltiin laadukasta seuranta ja pidettiin kaksiosaisia liikennevaloja kuvaavina. Huomautettiin, että seuranta keskittyisi vain vuoden 2020 tietoihin.

Torttila kertoi, että liikenteen digitalisaation ja automatisaation edistämistä mietitään LVM:ssä ja syksyllä tarjotaan tietokatsausta aiheesta.

Sammallahti korosti, että Vaitinara etenee Tampereen kanssa hyvällä yhteistyöllä vuosien 2022-23 aikana.

Laanti kiinnitti huomiota asuntotuotannon hurjaan vauhtiin ja totesi, että koronan vaikutuksia ei siinä näy.

Linden kiinnitti huomiota kohtuuhintaisten asuntojen määritelmässä olevaan kuntakonsernin osuuteen ja totesi, ettei tällaista ole muiden seutujen MAL-sopimuksissa. Lisäksi Linden totesi, että markkinaehtoisesti syntyy yksipuolista rakennetta, mutta ARA kannassa ei hyväksytä pieniä asuntoja.

Mikko Nurminen kertoi, että Tampereen osalta asuntorakentaminen on suurta eikä ainakaan lyhyellä aikavälillä koronan vaikutuksia ole nähtävissä. Nurminen kertoi, että monipaikkaisuudesta käydään seudulla poliittista keskustelua ja omakotirakentamisen määrä on noussut kuntavaaliteemaksi.

Nurminen myös selvitti Vuoreksen alueen sijaintia MAL4-vyöhykkeiden ulkopuolella mokaksi, joka tulee seuraavalla kierroksella korjata. Vuores on hyvin tiivistä kaupunkimaista rakennetta ja 2030-luvulla myös ratikan on tarkoitus liikennöidä sinne.

Nurminen kertoi, että Tampereella on tunnistettu naapurustotasoisia pienten asuntojen keskittymiä, ja tästä johtuen tähän kiinnitetään nyt erityistä huomiota. Tämä haaste kytkeytyy markkinaehtoiseen asuntorakentamiseen. Seudulla halutaan välttää alueiden eriytymiskehitystä. ARA tuotantoa ei ole pystytty tuomaan tarpeeksi tasaisesti seudulle. Nurminen sanoi, että kohtuuhintaista rakentamista Tampereella tekevät Vuoratalosäätiö ja Kotilinnasäätiö.

Keskusteltiin myös Tampereen järjestelyratapihasta, sen estevaikutuksesta, yhdyskuntarakenteen rakentumisen esteenä olemista. Nurminen kertoi, että isolla kokoonpanolla on selvitetty uutta paikkaa Lempäälän alueella ja sen vaikutuksia, mutta rinnalla myös Tampereen vedolla selvitetty pienemmillä teknisillä muutoksilla mahdollisuuksia.

Pj. Laanti kiitti erinomaisesta katsauksesta varsinkin katsauksen laatijoita Tapania, Jussia ja Kaisua. Yhteenvetona pj. totesi, että MAL-sopimuksessa sovitut asiat etenevät pääsääntöisesti hienosti ja oikeaan suuntaan. Erityisen ilahtunut pj. oli asuntotuotannon suuresta määrästä, siitä että asuntotuotanto sijoittuu hienosti seudun yhdyskuntarakenteeseen joukkoliikenteellä hyvin saavutettaville alueille ja tätä kehitystä tukevat hienosti myös sopimuksessa sovitut liikennehankkeet. Pj. piti myös seudun asuntopoliittista ohjelmaa erinomaisena ponnistuksena, jossa on otettu huomioon oikeita asioita.

Maria Torttila LVM totesi yhteenvetona, että suunnitelmat etenevät sopimuksen mukaisesti, eikä näköpiirissä ole mitään mikä jäisi tekemättä.

4. Muut asiat

Muissa asioissa Mikko Nurminen nosti esiin haasteen joukkoliikenteen käyttäjien houkuttelusta takaisin matkustajiksi ja luottamuksen takaisin saamisesta.

5. Seuraava kokous

Sovittiin, että yritetään järjestää seuraava kokous syksyllä paikan päällä Tampereen seudulla. Suvi kartoittaa aikatauluja doodlekyselyllä elokuussa.

6. Kokouksen päättäminen

Pj. Laanti kiitti kaikkia aktiivisesta osallistumisesta ja toivotti kaikille hyvää kesää.